

DOMINGU II TEMPU KOMÚN – TINAN A

Tema

Liturjia domingu ne'e nian koloka kestaun vokasaun nian; no konvida ita atu situa vokasaun iha kontestu projetu Maromak nian ba ema no ba mundu. Maromak iha projetu moris nakonu nian atu oferese ba ema; no hili ema sira atu sai sasin projetu ne'e nian iha istória no iha tempu.

Primeira leitura apresenta mai ita personajen misterioza ida – Atan Jahwéh nian – ne'ebé Maromak hili husi kedas nia inan nia knotak, atu sai sinál iha mundu no lori ba povu tomak Liafoun Di'ak Maromak nia projetu libertadór nian.

Segunda leitura apresenta Paulo nia bolun, atu fó hanoin ba sarani sira sidade Corinto nian katak sira hotu “simu bolun ba santidade” – katak moris iha kompromisu ba valór sira Reinu nian.

Evanjellu apresenta mai ita Jezús, “Maromak nia Bibi-Oan ne'ebé kasu mundu nia salan”. Nia mak Maromak ne'ebé mai hasoru ita; Nia simu misaun husi Aman no misaun ne'e mak liberta ema husi salan ne'ebé hanehan ema sira no la husik sira hetan moris nakonu.

LEITURA I – Is 49,3.5-6

Deutero-Isaías mak profeta ida iha époka ezíliu nian. Nia mensajen – konsolasaun no esperansa nian – bele hetan iha kapitulu 40-55 Livru Isaías nian.

Iha kapitulu sira-ne'e iha testu haat (kf. Is 42,1-9; 49,1-13; 50,4-11; 52,13-53,12) ne'ebé distingue – iha termu literáriu nune'e mós iha termu temátiku – husi mensajen seluk Livru Isaías nian... Sira-ne'e mak knananuk haat Jahwéh /Na'i nia Atan nian: ema misteriozu ida ne'ebé Jahwéh konfia misaun ida. Atan nia misaun kumpre liuhusi terus no persegisaun sira; maibé husi nia terus nia rezultadu mak mai Povu nia salvasaun. Ikusmai, Jahwéh sei rekompensa no hahi'i Atan ne'e.

Leitura dahuluk ohin nian propoin mai ita knananuk daruak Jahwéh nia Atan nian. Iha ne'e Atan ne'e identifika ho Israel: nia mak figura Maromak nia Povu nian, ne'ebé simu bolun atu fó sasin kona-ba Jahwéh iha povu seluk nia leet.

MENSAJEN

Ita-nia testu mak deklarasaun solene Atan (Israel) nian ba “rai-nusa sira” no “sidade sira ne'ebé dook” (vers. 1).

Iha ninia deklarasaun, Na'i nia Atan manifesta uluknanai, konxiénsia eleisaun nian; Maromak hili nia husik kedas nia inan nia knotak (vers. 5a.b). Espresaun ne'e tau iha relevu orijen vokasaun profétika hotu: Maromak mak hili, bolu, haruka. Hodi refere ba Israel, espresaun ne'e hatudu Povu nia orijen, nia eleisaun no aliansa: Israel eziste tanba Maromakk hili nia husi povu seluk nia leet, hatudu Nia oin ba sira, halo nia sai Povu, liberta nia husi moris-atan, lori nia liuhusi rai-fuik maran no estabelese ho nia relasaun espesiál komuñau no aliansa nian.

Eleisaun no aliansa presupoin misaun no sasin. Atan ne'ebé Na'i bolu nia misaun mak, uluknanai, "lori fila Jacob no halibur Israel" ba Jahwéh (vers. 5c.d). Pasajen ne'e refere ba Povu nia fila-hikas husi ezíliu ba Rai Prometida.

Atan nia misaun, tuirmai habelar ba "nasaun sira" (vers. 6): Israel tenke fó sasin kona-ba Maromak nia salvasaun, atu Ninia proposta salvadora no libertadora to'o, liuhusi Atan/Povu ba mane no feto hotu raiklaran nian. Bele haree oinsá misaun ne'e boot tebes kontráriu ho situasaun opresaun no fragilidade Povu ne'e nian ne'ebé moris iha ezíliu... Iha ne'e ita haree oinsá Maromak atua iha mundu, salva no liberta, hodi uza instrumentu fraku sira.

LEITURA II – 1 Cor 1,1-3

Durante domingu neen tuirmai, liturjia sei propoin mai ita Surat dahuluk Paulo nian ba sarani sira comunidade Corinto nian.

Paulo to'o iha Corinto iha ninia viajen misionária daruak no hela iha ne'ebá besik fulan 18 (tinan 50-52). Tuir Apóstolu sira nia Hahalok 18,2-4, Paulo hahú serbisu iha Priscila no Áquila nia uma, kazál judeu-kristaun. Iha loron sábadu, nia haklaken iha sinagoga. Bainhira Silvano no Timóteo to'o iha Corinto (2 Cor 1,19; Act 18,5), Paulo konsagra an tomak atu haklaken Evanjellu. Lakleur de'it mosu konflitu ho judeu sira no sira duni nia husi sinagoga. Corinto mak sidade foun ida no moris di'ak/prósperu. Iha ne'ebá iha portu rua tasi nian, no iha karakterístika nu'udar sidade marítima ida: populasaun husi rasa no relijiaun oioin. Corinto mós sidade moris sabraut tanba mariñeiru sira ne'ebé hakat liu Mediterráneu, moris tuir kaan ba prazér, liutiha fulan barak iha tasi laran. Iha Paulo nia tempu, sidade ne'e iha makhorik besik 500.000, no 2/3 mak atan sira. Iha kontraste entre ema riku balun ho maioria ema ne'ebé moris iha mizéria.

Nu'udar rezultadu husi Paulo nia pregasaun mak moris mai comunidade kristán Corinto nian. Maioria membru sira mak ema gregu, maski sira barak nia kondisaun mak ema kiak (kf. 1 Cor 11,26-29; 8,7; 10,14.20; 12,2); maibé iha mós elementu orijen ebraika (kf. Act 18,8; 1 Cor 1,22-24; 10,32; 12,13).

Komunidade sarani Corinto nian mak comunidade dinámiku/moris no nakonu ho fervór. Maibé moris iha perigu husi ambiente korruptu: imoralidade (kf. 1 Cor 6,12-20; 5,1-2), haksesuk malu, diskute malu, luta entre sira (kf. 1 Cor 1,11-12), monu ba babeur filozofia ema jentiu sira-nian, ne'ebé tama iha Kreda ho hatais vernís superfisiál sarani nian (kf. 1 Cor 1,19-2,10).

Komunidade Corinto mak comunidade forte no maka'as, maibé tau nia abut iha rai inimigu vida sarani nian. Iha comunidade ne'e, ita haree difikuldade ne'ebé fiar sarani enfrenta atu integra an iha ambiente ida marka ho kultura jentiu sira nian no ho valór sira ne'ebé kontráriu ho mensajen evanjélika.

MENSAJEN

Paulo hahú ninia surat ho saudasaun no agradesimentu, tipika surat sira Paulo nian. Ita hetan iha saudasaun, konteúdu teolójiku maka'as, iha ne'ebé Paulo deklara ninia kondisaun nu'udar Maromak nia apóstolu, nune'e ho autoridade atu haklaken ho garantia mensajen. Karik ema husi Corinto la fiar ninia autoridade apostólíka no ninia sasin. Destinatáriu surat nian mak comunidade sarani Corinto nian; maski nune'e, mensajen vale mós ba sarani husi tempu no fatin hotu.

Iha parágrafu inisiál, liafuan *bolu* asume fatin espesiál: Maromak mak bolu Paulo atu sai apóstolu no comunidade Corinto nian simu bolun ba santidade. Ita bele haree iha ne'e,

hanesan iha primeira leitura, konviksaun katak Maromak iha projetu ida ba ema sira no ba mundu; no hotu-hotu, simu bolun atu iha kompromisu efetivu ho projetu ne'e.

Katak sá simu bolun ba santidade? Iha kontestu paulinu, santu sira mak ema hotu ne'ebé simu proposta libertadora Jezús nian no aseita valór sira Evanjellu nian. "Santu sira", mak ema sira ne'ebé: haketak an" [separados]; Ema Corinto nian mak ema "santo tanba hodi aseita Jezús nia proposta, sira hili atu moris "haketak an" husi mundu. "Haketak an" la signifika "moris mesak"; maibé signifika moris tuir valór no eskema diferente husi ida mundu nian.

Liafuan "klêtos" ("simu bolun"), fó hanoin katak Maromak mak sujeitu: Maromak mak bolu Paulo; Maromak mak bolu ema Corinto sira. Dala ida tan sai klaru katak bolun ne'e insiativa Maromak nian.

EVANJELLU – Jo 1,29-34

Pasajen ohin nian integra an iha sesaun introdutória Evanjellu Dahaat nian (kf. Jo 1,19-3,36). Autór ho matenek buka hatán ba kestaun: "sé mak Jezús?"

Personajen oiioin ne'ebé tama iha sena buka apresenta Jezús. Sira ida-idak apresenta Jezús ho signifikadu teolójiku nakonu. Apresentasaun iha kuadru finál fó sai katak Jezús mak Mesias, Maromak nia Oan, ne'ebé soi Espiritu no mai hasoru ema sira atu halo ema sai Ema Foun, moris husi bee no Espiritu.

João Batista, profeta Mesias nian, soi papél espesiál iha apresentasaun Jezús nian (ninia sasin mosu iha inísiu no finál sesaun ne'e nian – kf. Jo 1,19-37; 3,22-36) ba ema sira husi tempu hotu.

MENSAJEN

João mak apresentadór oficiál Jezús nian.

Katekeze kona-ba Jezús nia halo liuhusi afirmasaun rua ho impaktu teolójiku kle'an: Jezús mak Maormak nia Bibi-Oan ne'ebé kasu munsu nia salan; no nia mak Maromak nia Oan ne'ebé soi plenitude Espiritu nian, katak nakonu ho Espiritu.

Afirmasaun "Maromak nia Bibi-Oan ne'ebe kasu mundu nia salan" fó hanoin imajen tradisionál rua. Ida mak imajen "atan terus-na'in", bibi-malae ne'ebé lori ba oho atu hamoos Povu nia salan (kf. Is 52,13-53,12); ida seluk, fó hanoin imajen bibi-oan páskua nian, símbolu Maromak nia asaun libertadora atu so'i Povu Israel (kf. Ex 12,1-28). Imajen rua ne'e hotu hatudu katak Jezús lori libertasaun ba ema sira.

Ideia ne'e sai esplísitu iha definisaun Jezús nia misaun: Nia mai halakon ("kasu") "mundu nia salan". Liafuan "salan" mosu iha singulár: la dehan "salan sira" ema nian, maibé salan ida de'it ne'ebé hanehan umanidade tomak; "salan" ne'e, iha kontestu Evanjellu João nian, mak lakohi simu Maromak nia proposta, ne'ebé uluk kedas Nia apresenta ba umanidade (rekuza ne'e mak salan istóriu, ne'ebé halo mundu nia oin aat no hanehan ema sira). "Mundu" mak umanidade ne'ebé reziste ba salvasaun, sai atan no lakohi simu roman ne'ebé Jezús oferese... Maromak propoin atu hasai umanidade husi situasaun eskravidaun nian; Nia haruka Jezús mai mundu, ho misaun atu realiza ézodu foun, ne'ebé hasai ema husi rai moris-atan nian ba rai moris-livre nian.

Afirmasaun "Maromak nia Oan" ne'ebé soi Espiritu Santu iha plenitude no sarani ho Espiritu (kf. Jo 1,32-34) kompleta afirmasaun dahuluk. Bibi-Oan mak Maromak nia Oan; Nia simu Espiritu no soi misaun atu sarani ema sira iha Espiritu.

Dehan katak Jezús mak Maromak nia Oan katak dehan Maromak halo an ba ema, no mai hasoru ema sira, harii nia horik-fatin/uma iha ema nia leet, atu oferese ba sira Maromak nia

moris. Nia misaun konsiste atu halakon “salan” ne’ebé halo ema sai atan no impede atu nia loke nia fuan ba Maromak.

Hateten katak Espíritu tuun ba Jezús no horik iha Nia hatudu katak nia soi Maromak nia moris, Nia domin tomak no ninia rikusoin tomak ho modu definitivu. Signifika mós katak Jezús simu knaar mesias nian.

Ikusnian, Jezús mak ida-ne’ebé sarani iha Espíritu Santu. Verbu “sarani” eh “batiza” (signifikadu rua: luku iha bee laran no hasuli) refere ba kontaktu totál entre Espíritu no ema no hakonu ema nia fuan ho Espíritu. Jezús nia misaun mak hasuli Espíritu iha ema; no ema ne’ebé adere ba Jezús aai nakonu ho Espíritu no hodi Nia kbiit nakfilak nia moris, husik ninia moris atan nian (“salan”) no hetan moris nakonu.

João nia deklarasaun konvida ema sira husi tempu hotu atu fila ba Jezús no simu ninia proposta libertadora ne’ebé, hodi Maromak nia naran, Nia halo ba sira: liuhusi enkontru ho Jezús de’it mak ita bele to’o iha moris nakonu, ba ita nia dalan ikus nia rohan katak sai Ema Foun.